

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMIE
PIECZY ZASTĘPCZEJ ZA 2023 ROK
ORAZ PRZEDSTAWIENIE POTRZEB
ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ ZADANIA**

Ciechanowiec, marzec 2024 r.

Ustawa z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy reguluje w sposób kompleksowy zasady wspierania rodziny, pieczy zastępczej i postępowania adopcyjnego. Uregulowania te skupiają się na rodzinie i dziecku przez uznanie, iż skuteczna pomoc może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Wieloaspektowa praca z rodziną pochodzenia, ochrona poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa ta nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których na podstawie art 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w szczególności należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Rada Miejska w Ciechanowcu przyjęła Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022- 2025 uchwałą NR 274/XXXVI/21 z dnia 21 grudnia 2022 r. Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania rodziny za rok 2023 stanowi załącznik Nr 1 .

2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ustawa wprowadziła stanowisko asystenta rodziny, który ma pomóc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych oraz wspierać rodzinę w codziennych czynnościach domowych. W 2023 Gmina Ciechanowiec nie zatrudniała asystenta rodziny. Problemy w rodzinach monitorowane są przez pracowników socjalnych.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego , oraz praca z rodzina przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Gmina Ciechanowiec zapewnia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez dostęp do specjalistycznego poradnictwa. Osoby zainteresowane informowane są o możliwości skorzystania z poradnictwa

specjalistycznego, m. in: psychologicznego i psychoterapeutycznego udzielanego przez psychologa i psychoterapeutę w Urzędzie Miejskim przy ul. Mickiewicza 1 w co drugą środę i co drugi czwartek miesiąca w godzinach od 8.00 do 13.00. Porad prawnych nieodpłatnie udziela również radca prawny w Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu w środy i czwartki w godzinach 11.30-15.30 oraz piątki od godz. 9.00 do 13.00.

Poradnictwo pedagogiczne udzielane jest przez pedagoga szkolnego w godzinach pracy w Szkole Podstawowej w Ciechanowcu, Łempicach, Przedszkolu w Ciechanowcu. Pedagogizację rodziców realizują również wychowawcy spotykając się z rodzicami na zebraniach klasowych i podejmując tematykę, która w danym momencie jest najbardziej istotna. Wspieranie rodzin w prowadzeniu prawidłowo przebiegającego procesu wychowawczego.

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

W roku 2023 w Gminie Ciechanowiec nie ustanowiono rodzin wspierających.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci:

Na terenie gminy Ciechanowiec w roku 2023 prowadzono placówkę wsparcia dziennego (art. 176 pkt 3 lit. c ustawy) jaką jest Świetlica Środowiskowa. Głównym jej zadaniem jest wsparcie rodziny, w zakresie szeroko pojętej pomocy wychowawczej, pedagogicznej, psychologicznej, socjalnej. Świetlica Środowiskowa w Ciechanowcu zapewnia swym wychowankom fachową pomoc i opiekę po zajęciach szkolnych, w tym pomoc w odrabianiu zadań domowych, uzupełnianiu zaległości i braków szkolnych, a w okresie wakacji i ferii zimowych jest organizatorem czasu wolnego w różnorodnych formach tj. zajęć plastycznych, sportowych, rekreacyjnych, edukacyjnych. Organizacja wsparcia dziennego realizowana jest dla 30 dzieci w 5 dni w tygodniu od poniedziałku do piątku po 8 godzin dziennie z wyłączeniem dni świątecznych i wolnych od pracy, w godzinach dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestników.

Organizację czasu wolnego dzieciom z terenu gminy zapewnia Szkoła Podstawowa w Ciechanowcu, Szkoła Podstawowa w Łempicach, Przedszkole w Ciechanowcu w której prowadzone są zajęcia logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze oraz korekcyjne. Ciechanowiecki Ośrodek Kultury i Sportu, który organizuje dzieciom zajęcia w bibliotece, prowadzi kółka zainteresowań, konkursy, zajęcia w czasie ferii (gminny konkurs plastyczny

„Kosmos i ja”, upominki na walentynki, koncert charytatywny dla obywateli Ukrainy, międzypokoleniowy koncert „zielono mi”, cykl warsztatów wielkanocnych, rodzinny piknik, turniej szachowy, powiatowy konkurs plastyczny „Kwiaty”, bezpłatne projekcje bajek, Międzynarodowy Festiwal Folkloru, narodowe czytanie, noc bibliotek, konkurs plastyczny „Rodzinne ozdoby choinkowe”, rodzinne warsztaty bożonarodzeniowe, maraton świątecznych filmów familijnych, „świąteczne spotkania”- kiermasz, wizyta Mikołaja, konkursy, wspólne kolędowanie, projekcja świątecznej bajki).

4. Finansowanie

W 2023 r Gmina Ciechanowiec nie zatrudniała asystenta rodziny, nie ustanowiono rodzin wspierających. W związku z tym nie finansowano kosztów z tym związanych.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym .

W roku 2023 Gmina Ciechanowiec współfinansowała pobyt dzieci w rodzinach zastępczych. Piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Wyróżnia się trzy typy rodzin zastępczych:

- spokrewniona –stworzona przez najbliższych krewnych dziecka, czyli dziadków lub rodzeństwo;
- niezawodowa –stworzona przez rodzinę dalszą dziecka lub osoby niespokrewnione;
- zawodowa – stworzona przez rodzinę, z którą Starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

W 2023 r. Starostwo Powiatowe w Wysokiem Mazowieckiem obciążyło Gminę kosztami utrzymania 6 dzieci z terenu gminy w tym: za 2 dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej, 4 dzieci w spokrewnionej rodzinie zastępczej. Na podstawie art. 191 ust. 9 i art. 192 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Łącznie wydatkowano kwotę 34.029,11 zł.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem współpracowało z tutejszym ośrodkiem w zakresie poszukiwania rodzin zastępczych dla dzieci pochodzących z terenu gminy Ciechanowiec, pozyskiwało informacje na temat sytuacji życiowej rodziców biologicznych i możliwości powrotu dzieci z pieczy zastępczej oraz przygotowywał we współpracy z pracownikami socjalnymi tutejszego ośrodka Plany Pomocy Dzieciom.

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich Wojewodzie Podlaskiemu, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowcu sporządza sprawozdania rzeczowo finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazuje je w ustawowych terminach Wojewodzie Podlaskiemu.

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

Realizowane poprzez współpracę z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną, tj. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem, placówkami oświatowymi z terenu gminy Ciechanowiec, Zespołem Interdyscyplinarnym, Grupami Diagnostyczno-Pomocowymi, Posterunkiem Policji w Ciechanowcu, Przychodnią Lekarską Medyk i Nasze Zdrowie w Ciechanowcu, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ciechanowcu.

Poprzez podejmowaną współpracę jest realizowana między innymi pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami i pomoc rodzinom dotkniętym przemocą. Osoby są kierowane na badania w przedmiocie uzależnienia. Prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty”. Rezultatem działań jest zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież.

8. Potrzeby związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obejmują:

- zatrudnienie asystenta rodziny,
- zabezpieczenie w budżecie środków na ponoszenie odpłatności gminy za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w wysokości od 10% , 30% i 50% wydatków na ich opiekę i wychowanie,
- dalsza praca psychologa z rodzinami i osobami które mają trudności opiekuńczo-wychowawcze. Wsparcie psychologiczne wpisuje się w cele i zadania zapisane w Gminnym Programie Wsparcia Rodzin w Ciechanowcu,
- rozwój poradnictwa psychologicznego i prawnego.
- dalsze podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i instytucji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Załącznik nr 1

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2023 rok

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny przez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego.

Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin

jest realizowana poprzez kontakt pracowników socjalnych podczas wykonywanej pracy z rodzinami, w wyniku czego dokonywana jest ocena sytuacji rodzin oraz ich potrzeb.

W roku 2023 z pomocy w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechanowcu skorzystało 213 rodzin w tym 438 osób w tych rodzinach. Pomocy w ramach wyłącznie pracy socjalnej udzielono dla 30 rodzin w tym 110 osobom w rodzinie. Kontakt z rodzinami pozwala na sprecyzowanie wiedzy na temat rodzin wymagających pomocy.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin

- jest realizowane poprzez zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów). Finansowanie dzieciom dożywiania w szkole.

- monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia (dzieci z niepełnosprawnością)

Szkoła Podstawowa w Ciechanowcu w roku 2023 brała udział w programach edukacyjnych „Akademia Bezpiecznego Puchatka Bezpieczna Droga Do Szkoły”, „Dzieci uczą rodziców”, „Junior-Edu-Żywnie (Jeż)”.

Kierowanie dzieci do Świetlicy Środowiskowej w Ciechanowcu, która jest placówką wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej, zapewniająca dziecku opiekę, wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, rozwijanie zainteresowań, rozwijanie kultury osobistej, poprawa sprawności fizycznej, rozwój umiejętności interpersonalnych, wspomaganie rozwoju dzieci, współpraca z rodzicami dzieci.

Pomoc niesiona rodzinom w formie finansowej i rzeczowej pozwala na podniesienie bezpieczeństwa bytowego rodziny. Zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno-bytowych.

Ponadto Szkoła Podstawowa w Ciechanowcu, Szkoła Podstawowa w Łempicach oraz Ciechanowiecki Ośrodek Kultury i Sportu a także Miejska Biblioteka Publiczna prowadzą zajęcia, pogadanki i lekcje wychowawcze dotyczące prozdrowotnych postaw.

- 57 rodziny mające dzieci na utrzymaniu (uczące się, studiujące) korzystały z pomocy materialnej i rzeczowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ciechanowcu z powodu trudnej sytuacji materialnej;

-165 dzieci oraz uczniów skorzystało z refundowanych posiłków w czasie nauki w szkołach, pobytach w przedszkolach oraz 5 dzieci z Ukrainy (dofinansowanie dożywiania na dwa miesiące),

- na podstawie programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019 – 2023 przyznano posiłek 2 uczniowi bez decyzji administracyjnej;

- z pomocy w formie stypendiów szkolnych w roku szkolnym 2022/2023 skorzystało 64 obywateli Ukrainy. Na rok szkolny 2023/2024 złożono 59 wniosków o przyznanie stypendium szkolnego. W 2023 złożono 3 wnioski o przyznanie zasiłku szkolnego.

- 30 dzieci korzystało ze w świetlicy środowiskowej.

Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.

- jest realizowana przez wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z instytucjami działającymi na rzecz rodziny takimi jak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Szkoły, Sąd Rodzinny, Kuratorzy sądowi itp. Rodziny z terenu naszej gminy mogą korzystać z pomocy pedagoga szkolnego zatrudnionego w Szkole Podstawowej w Ciechanowcu, Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Ciechanowcu, psychologa i terapeuty uzależnień w Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu.

Działania pracowników socjalnych mają na celu podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawę zdolności wychowawczych rodziców.

- rodziny przeżywające trudności w funkcjonowaniu korzystały z wsparcia psychologa , poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokie Mazowieckie oraz poradnictwa psychologicznego w Urzędzie Miejskim w Ciechanowcu,

- promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży w roku szkolnym, w czasie wakacji jak też ferii,

- uruchomiono wsparcie w ramach programu Opieka Wytchnieniowa dla osób i rodzin w których są osoby lub dzieci niepełnosprawne, w roku 2023 skorzystało 6 rodzin, 5 osób dorosłych i 1 dziecko.

- realizowano Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze dla 2 dzieci z zaburzeniami psychicznymi, które obejmowały zajęcia z zakresu logopedii, pedagogiki, psychologii, integracji sensorycznej, fizjoterapii;
- zajęcia w szkołach prowadzone przez pedagogów szkolnych (sposoby radzenia sobie ze złością, zajęcia integrujące grupę, niebezpieczeństwa internetowe, profilaktyka nikotynowa itp.)
- promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.

Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących:

- sytuacja rodzin znajdujących się w kryzysie, wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego jest monitorowana przez pracowników socjalnych w ramach pracy socjalnej, pedagoga szkolnego, wychowawców, pielęgniarkę środowiskową. W przypadkach gdy funkcjonowanie rodziny jest tak trudne opiekę nad rodziną sprawuje także kurator sądowy. Kurator sądowy ma także obowiązek sprawdzenia sytuacji rodziny gdy do sądu wpływa informacja na temat nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny (liczba rodzin 9);
- motywowano osoby do podejmowania działań w celu ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji m.in. poprzez podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla sprawców przemocy domowej, w ramach pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych ośrodka pomocy społecznej, powiatowego centrum pomocy rodzinie, szkoły, GKRPA, ZI;
- w 10 rodzinach wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”; zgodnie z planem ustalonym na spotkaniach grupach roboczych działających w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego monitorowano sytuację tych rodzin pod względem stanu bezpieczeństwa; przeprowadzono rozmowy z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz z osobami, wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie;
- w 2023 r z porad psychologiczno-terapeutycznych skorzystało 10 osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

- stosowano pracę socjalną z rodzinami pod kątem ich wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniechań względem dzieci w ramach działań pracowników ośrodka pomocy społecznej,
- dzieci, młodzież i dorośli korzystali ze specjalistycznego wsparcia psychologa i terapeuty uzależnień: z porad psychologicznych skorzystało 56 osoby. Łącznie udzielono 253 porad psychologicznych i psychoterapeutycznych.
- poszerzanie wiedzy z zakresu prawa i szeroko rozumianego bezpieczeństwa rodzin (spotkania z prawnikiem, funkcjonariuszem policji i straży pożarnej).

Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych

Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych jest realizowane poprzez zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej. W roku 2023 gmina Ciechanowiec ponosiła odpłatności w wysokości 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w rodzinie zastępczej, na łączną kwotę 34.029,11 złotych.

W szkołach prowadzone są warsztaty edukacyjne z pracownikami policji.

Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowcu podnoszą swoją wiedzę poprzez udział w różnego rodzaju szkoleniach. Szkolenia kadry pomocy społecznej pozwalają na podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z gminy Ciechanowiec. Wspieranie rodzin ma charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności stwarza się możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane są zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

W budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechanowcu na 2023 rok zostały zaplanowane środki finansowe w celu zabezpieczenia realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako zadanie własne.

Rok 2024 i kolejne lata będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinom, które nie wykonują swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy lub znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Pracownicy socjalni nadzorują funkcjonowanie rodzin wielodzietnych i przeżywających trudności wychowawcze, udzielają wsparcia finansowego i niefinansowego oraz pomagają w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego. Ponadto pomagają w uzyskaniu stypendium socjalnego, uzyskania wsparcia w postaci zasiłków rodzinnych. Dużym zainteresowaniem cieszy się także program rządowy dla rodzin wielodzietnych Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny.

Współpraca wielu instytucji pomocowych stanowi kompleksowe wsparcie dla rodzin korzystających oraz wspomaga w działaniach pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Potrzeby:

1. Udzielanie pomocy finansowej rodzinom wymagającym pomocy .
2. Zabezpieczenie środków na szkolenia pracowników socjalnych.
3. Zabezpieczenie środków na zatrudnienie asystenta rodziny.
4. Realizacja ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w związku z urodzeniem dziecka z ciężką chorobą i niepełnosprawnością.
5. Udzielanie poradnictwa psychologicznego i prawnego rodzinom z problemami opiekuńczo wychowawczymi.
6. Organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.
7. Współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny.